

Het melkveerantsoen modelmatig doorrekenen is op veel bedrijven vanzelfsprekend. Maar voor de jongveeopfok geldt het tegendeel. Provimi ontwikkelde daarom een model dat op basis van rantsoen en huisvesting de groei tot 95 procent nauwkeurig kan voorspellen.

tekst **Florus Pellikaan**

Wilbert Litjes: 'Groei tussen de 8 en 14 maanden het vaakst niet benut'

Opfok nu langs de maatlat

Voeren van een najaarskuil of restvoer aan het jongvee veroordeelt Wilbert Litjens niet. 'Als je maar exact weet wat voor consequentie dat heeft en hoe je kunt bijsturen, zodat het de ontwikkeling van het jongvee niet schaadt.' En juist daar gaat het volgens Litjens, productmanager jongvee bij additievenleverancier Provimi, in de praktijk vaak mis, omdat er niet tot nauwelijks wordt gerekend aan jongveerantsoenen. 'Rantsoenberekeningen voor het melkvee zijn de gewoonste zaak van de wereld, maar voor het optimaliseren van de groeicurve van het jongvee waren tot nu toe geen modellen. En dat terwijl jongveeopfok na voerkosten de grootste kostenpost op bedrijven is.' Volgens Wilbert Litjens zijn de hoge ont-

wikkelingskosten van een groeimodel en daar tegenover de beperkte terugverdienmogelijkheden de reden dat rekenen aan jongveeopfok nog nauwelijks mogelijk was. 'Het gaat in het optimaliseren van jongveerantsoenen soms over een halve kilo brok meer of minder. Pas bij vijftig stuks jongvee heb je het dan over 25 kilo per dag. Logisch dus dat er meer in modelstudies voor melkvee wordt geïnvesteerd.'

Kosten per kilo groei

Het was volgens Litjens' collega Jolien Veneman, productmanager rundvee bij Provimi, uiteindelijk een uit de hand gelopen hobby die de praktijk het groeimodel heeft opgeleverd. Jongveeonderzoeker Jim Quigley van Provimi's moederbedrijf

Cargill heeft jaren met passie gewerkt aan het groeimodel. 'Dit is niet zomaar een stageopdracht of zo', vertelt Veneman glimlachend. 'Hier gaat jaren onderzoek aan vooraf met duizenden dieren. Uiteindelijk heeft het een model opgeleverd waar je niet alleen mee kunt doorrekenen of je actueel boven of onder de behoefte voert, maar ook of in de hele jongveeopfok de groeipotentie wordt benut.' Door de rantsoenen van het jongvee in te vullen, aangevuld met informatie over huisvesting en eventueel het voorkomen van aandoeningen als diarree of luchtweginfecties is met een nauwkeurigheid van 95 procent de groei van het jongvee te berekenen. 'Door deze voorspelling met de gewenste groeicurve te vergelijken

Harrie Jansman: 'Langer op stro zorgde voor benutten maximale groei'

De 95 stuks jongvee op het bedrijf van Harrie en Irma Jansman in Mariënheem krijgen in een secure opfok de volle aandacht. Toch waren de melkveehouders benieuwd hoe ze ten opzichte van het ide-

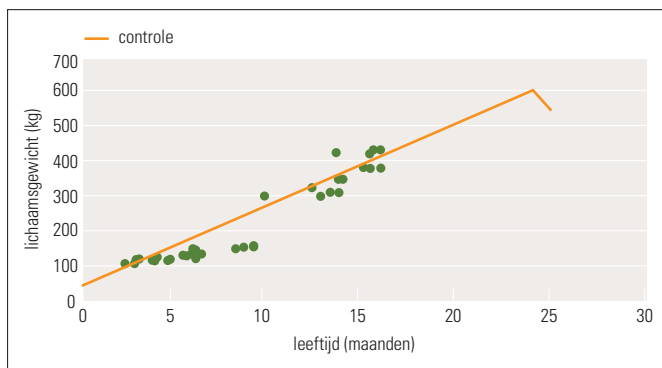
ale groeimodel zouden scoorden. Ze gaven zich daarom ruim twee jaar geleden op bij Booijink veevoerders als testbedrijf om het groeimodel van Provimi te valideren.

'We moesten gewoon onze eigen strategie aanhouden en daarvan werden de resultaten gemeten', vertelt Harrie Jansman. 'Uiteindelijk bleek dat we het best goed deden en de groeicurve zo rond het gemiddelde lag. Alleen de beginontwikkeling kon nog wat sneller.'

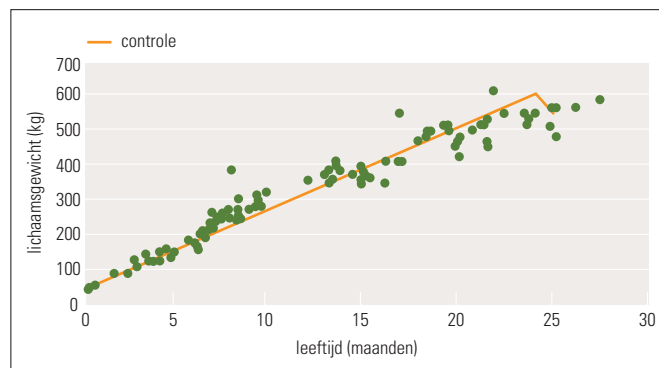
In overleg werd daarom besloten een rijkere melkpoeder te gaan gebruiken en een pensopstartbrok te verstrekken.

Maar de belangrijkste belemmering voor een snelle groei vond het model in het stalsysteem. 'De kalveren gingen na het spenen direct in ligboxjes en het gebrek aan warmte bleek toch wat groei te kosten. We hadden de mogelijkheid een extra strohok te maken voor kalveren tussen de tien weken en vijf maanden en hebben dat dus ook gedaan.'

Nu, bijna een jaar later, bevalt het Jansman prima en de kalveren blijken in het eerste half jaar daadwerkelijk sneller te ontwikkelen. 'Inmiddels zitten we boven de ideale groeicurve en benutten we de maximale groei.'

Figuur 1 – Gewicht versus leeftijd van jongvee op een testbedrijf voor optimalisatie met groeimodel Nuture with Provimi

Figuur 2 – Gewicht versus leeftijd van jongvee op hetzelfde testbedrijf na optimalisatie met groeimodel Nuture with Provimi

kan inzichtelijk worden gemaakt waar er ruimte is voor verbetering. Via het programma is dan direct te voorspellen wat voor invloed een verbetering heeft op de groeicurve', licht Veneman toe.

En dat geldt niet alleen voor voedingsaanpassingen, maar ook voor veranderingen in de huisvesting. 'Een veehouder die staat voor de investering in bijvoorbeeld nieuwe iglo's of een kalverstal, kan de gevolgen voor het rantsoen om een gelijke groei te halen, doorrekenen.'

Insemineren op gewicht

Naast het optimaliseren van het rantsoen geeft het groeimodel, dat deel uitmaakt van Provimi's aanpak Nuture with Provimi, ook direct inzicht in de kosten. 'En dan blijkt de aanvulling van eiwit zomaar voor lagere kosten per kilogram groei te kunnen zorgen', vertelt Veneman. 'Wanneer eiwit de beperkende factor in het rantsoen is, kan het zijn dat er veel energie onbenut blijft. Door dan eiwit toe te voegen wordt ook de energie benut en dalen de kosten per kilogram groei.'

Het groeimodel stelt Provimi ter beschikking aan mengvoerproducenten die mineralen en additieven van ze afnemen (dit

geldt voor ongeveer de helft van de markt-partijen).

Op basis van de eerste melkveebedrijven waar het groeimodel is doorgerekend, constateert Wilbert Litjens dat de groeipotentie van het jongvee tussen de 8 en 14 maanden het vaakst niet wordt benut. 'Er is de laatste jaren veel focus gelegd op de melkfase en de speenfase. Veehouders zien in die periode ook zelf dikwijls aan bijvoorbeeld het haarkleed wanneer het niet goed gaat', stelt Litjens. 'Na het spenen is het vaak moeilijker in te schatten hoe de dieren groeien en of ze op de juiste groeicurve zitten. Vanaf 3 maanden is op sommige bedrijven de eiwitvoorziening onvoldoende, maar het vaakst gaat het vanaf circa 8 maanden tot het moment van insemineren mis. Terwijl in die periode nog heel veel groei te behalen is richting een optimaal ontwikkelde melkvaars die maximaal kan produceren.'

Aan de andere kant zijn er ook bedrijven die het jongvee te rijk voeren, met bijvoorbeeld uiervervetting als gevolg. Ook dat maakt het groeimodel inzichtelijk. Ter illustratie is in figuur 1 en 2 te zien wat de gemeten gewichten bij een testbedrijf waren voor en na optimalisatie van de opfok.

'In de periode tussen 5 tot 10 maanden bleef de groei op dit bedrijf achter. Een aanvulling van het eiwit heeft de gewichten veel meer rond de optimale groeicurve gebracht', vertelt Litjens.

De jongveespecialisten merkten tijdens de testfase van het groeimodel ook dat insemineren nog te vaak op leeftijd in plaats van op gewicht plaatsvindt. 'Met de hippometer hebben wij een handig hulpmiddel om toch op gewicht te insemineren', vertelt Litjens. 'Door de hippometer op de draaier van de pink te plaatsen weet je snel en gemakkelijk of ze voldoende is ontwikkeld en dus klaar is voor inseminatie.'

De hippometer is een handig hulpmiddel om de ontwikkeling van het pink te meten

